

פרק א ממלאים שקים

ישראל, ה' בסיוון תשכ"ז (1967)

"ממלאים שקים למטה", אמרה רבקי חסרת נשימה מעם הדלת.

"מי ממלא?"

"למטה, אבא של ברמן אמר שהמחסן שמאחורי הלוי הוא מקום טוב למקלט".

תיקי לא המתינה לסיום המשפט. היא 'טסה' לעבר הדלת, פתחה אותה לרווחה ואמרה: "אמא, אני יורדת".

נאן מילר לא ענתה אפילו. למען האמת, גם היא עצמה היתה יורדת, אם רק היה מתאפשר לה, אבל האורז המתבשל על אש קטנה זקוק להשגחה, ו... את כל השאר אפשר יהיה ממילא לדלות מפיה של רבקי.

היא נתנה עוד בחישה קלה בסיר טרם שהנחיתה עליו את המכסה, מרגישה בהקלה הגדולה הפושטת בה עם הידיעה שהביאה בתה הקטנה מן החצר. כמה טוב שברמן נטל יוזמה והחליט לדאוג למקלט. כל האנשים מדברים רק על המלחמה המתקרבת; בחדשות מביאים שוב ושוב את קולו המתרברב של נאצר נשיא מצרים הבטוח ללא כל ספק שהפעם,

שלא כב' מבצע סיני*, לא תחמוק ישראל מתבוסה מוחצת. אהה, איך נפל לבה בקרבה אמש, כשעלתה לשכנה וייס ללוות שני גזרים למרק, לשמע השיר הנוראי שהועבר אותו רגע ב'קול הרעם מקהיר**! שיר נורא המזמר בהתלהבות על כך שכל תושבי ישראל ייזרקו בקרוב אל הים וישמשו טרף לדגים ולכרישים...

אולי גם הם ייאלצו לקנות טרנזיסטור משומש קטן, רק כדי לשמוע תקנות והוראות דחופות שישודרו בשעת חירום – חלף בה הרהור. "אמא, גם אני יורדת!" חתכה רבקי את מהלך מחשבותיה, "ברמן אמר שגם ילדים בגילי יכולים לעזור".

"יופי, לכי ומלאי ושיהיה לך לבריאות".

ומה? היתה בטוחה שכבר ירדו השלווה והמרגוע על בתי היהודים בארץ ובכל העולם. האם לא הספיק לגויים הטבח הנורא באירופה? באותם ימי זוועות, לפחות היתה היא ילדה קטנה, והיה לה לאן לברוח. ומה עכשיו? לאן תבריח את ילדיה שלה? שוב לשווייץ??? "רבתי, ההיסטוריה חוזרת..." פיזמה לעצמה פזמון ישן במרירות גלויה. ילדים יהודים דור אחר דור מוצאים מחסה בבית הסבתא בשווייץ. דמעות בצבצו בעיניה בחושבה על כך, והיא שמחה שרבקי כבר ירדה, וגם תיקי ושימי אינם לידה לשאול שאלות מיותרות.

עוד הצצה קלה אל תוך סיר האלומיניום הקטן; האורז מוכן. נאן כיבתה את האש. "אפילו מקלט ראוי לשמו אין בכל השכונה הזאת", המשיכה לקונן בלבה. גם לבעלה אמרה בערך אותם דברים, ממש הבוקר. "איזו מין ממשלה זאת, שאינה יודעת לדאוג לתושביה בעיתות מלחמה..."

* מלחמת סיני או מבצע סיני – מלחמה קצרה שהסתיימה בניצחון ישראלי גדול, שנערכה בשנת תשי"ז נגד המצרים

** קול הרע"ם מקהיר – תחנת שידור מצרית ששידרה דברי תעמולה בשפה העברית, המכוונים אל תושבי ישראל

הוא רק הביט בה במבט מוכיח. "נאן, מה קורה לך? איפה כל האמונה שלך?"

והיא פרשה ידיה באין אונים: "מקלט – זה השתדלות מינימלית כדי לא להיהרג בהפצצה של מטוסים מצריים. מה לעשות, יחזקאל, שאני סתם אישה פשוטה, סתם אמא שדואגת לילדים שלה ואינה מסוגלת לעמוד בפחד..."

ובכן, ברוך הוא וברוך שמו, הקב"ה כנראה ראה שהיא סובלת מאד, והכניס לברמן את הרעיון הטוב לטפל בעניין המקלט.

"תוכלי להחזיק את השק ככה פתוח?" ביקשה יהודית הלוי מתיקי.

"בסדר, אני אחזיק ואת תכניסי חול, אחר כך נתחלף".

פתאום הן שוב ביחד. שלוש שנים לפני כן, בהיותן בנות עשר וחצי, נפרדו דרכיהן בגלל 'ברוגז' מטופש. לא שהן היו בנתק אמיתי כל השנים, עדיין דיברו ביניהן פה ושם, ואפילו שאלו מחברות זו מזו לצורך השלמת שיעורים – אבל ידידות קרובה זו לא היתה. גם שיחה ערנית מלב אל לב כמעט ולא נוצרה כבר ביניהן. תמיד היו החברות הנוספות בשטח; ציפי של יהודית, וגילי חברתה שלה. עתה, בהיותן בכיתה ח', מתקרבות לשנתן הארבע עשרה, רפתה מעט המתיחות – והנה כעת הן ממש בצוותא, רק שתיהן, בלי ציפי זאבי שתמיד נתקעת ביניהן... שככל הנראה צריכה למלא שקים בשכונה שלה – וגם בלי גילי, שגרה ברחוב סוקולוב המרוחק למדי.

"המחסן הזה תמיד סקרן אותי", גילתה תיקי ליהודית. "הוא היה סגור כל הזמן, ולא ידעתי מה יש בו. עכשיו סוף סוף הוא פתוח, ואני רואה שהוא סתם חדר – אבנים, בלוקים ואדמה".

המחסן הזה גם הוא קשור ושייך לשתייהן בלבד, כאן בחצר הבניין המשותף שלהן, ללא שותפות נוספות מן הכיתה.

"ואני? לי היו סיוטים ממנו בלילות", צחקה יהודית. "בדמיונות שלי זו היתה מאורת שודדים. כשהייתי קטנה סיפרה לי דודתי על השודד עלי בבא, ומאז הייתי בטוחה שהוא גר כאן, וכל אוצרותיו טמונים במחסן הזה".

תיקי הצטרפה לצחוקה. "למי הוא שייך בכלל?" שאלה.

"מי? המחסן או עלי בבא?"

"המחסן. עלי בבא אינו מעניין אותי כשיש את נאצר ברקע... הוא גרוע אני חושבת יותר מכל השודדים".

"אני חושבת שהוא שייך לבעל הבית, אדון ליכטנשטיין", אמרה יהודית והערימה עוד מנת חול על המעדר הישן שאמא שלה מצאה. "כלומר, לא לאדון ליכטנשטיין שגר כאן בבניין, אלא לאבא הזקן שלו שכבר נמצא בבית אבות. שמעתי את אדון ברמן אומר לאבי שלקח זמן עד שליכטנשטיין הסכים בכלל לתת את המפתח".

"נו, באמת. בזמן כזה לא לתת מפתח?!"

יהודית לא ענתה. עסוקה היתה במלאכה. השק שלהן התמלא כבר כמעט כדי מחציתו.

בעודה שומרת עליו שלא ייטה על צדו, סטו מחשבותיה של תיקי אל תמונת המצב המעניינת שאליה נקלעו, יהודית והיא; משוחחות כמו חברות ותיקות ששום ענן לא חלף ביניהן. האם הידידות הישנה והחמה ביניהן תתחדש? או שמא... זהו רק מפגש חד פעמי עקב ההכנות למלחמה?...

דאבוס, שווייץ, 23 למאי 1967

הווילונות התכלכלים במלונית היוקרתית של מדאם צ'פטל נעו הנה והנה למשב הרוח הנעימה, והעניקו תחושת אוורור ליושבים באולם האוכל הגדול. המלצרים התנועעו בזריזות בין השולחנות, ושירתו את הנופשים באדיבות.

מדאם בטי צ'פּטל עצמה ניצחה על המלאכה מקיטונה המזערי שבירכתיים. חלון קטן כמין צוהר קישר בינה ובין האורחים שרצו לברר אצלה אי אילו פרטים לאחר הארוחות או ביניהן.

כעת שרר שקט באופן יחסי.

אחרוני הסועדים עזבו כבר את חדר האוכל, מתארגנים לסיור באתר הרכבל הקרוב. העובדים עסקו באיסוף הכלים מן השולחנות, והיא הרשתה לעצמה, נים ולא נים, להקשיב למוסיקה הקלה שהושמעה מעל גלי האתר. והנה, קטע פתאום את המוסיקה קול הבס של מיסטר ז'ק, השדרן הידוע, המודיע על שידור החדשות בעוד כחצי דקה.

מה זאת? מאדם בטי התנערה באחת. האם כבר עשר? והיא לא שמה לב כיצד חלפו הדקות במהירות. אך לשמע מילותיו הראשונות הבוקעות מהמכשיר הקטן, היא התנערה עוד יותר והזדקפה בכיסאה בדריכות.

"במהלך שנחשב לבלתי חוקי, סגרה הבוקר מצרים את מצרי טיראן למעבר אוניות ישראליות, וחסמה בכך את הנתיב הימי היחיד של ישראל למזרח", דיווח השדרן בנימה כבדה ורצינית. "מנהיגים אחרים ברחבי העולם הערבי מוסיפים את קולותיהם למקהלת המאיימים להשמיד את ישראל..."

יותר לא שמעה בטי מאומה. המילים אמנם המשיכו לרפרף ליד אוזניה, אבל היא וכל לבה נתונים היו למה שמתרחש בארץ הקטנה אי שם במזרח התיכון.

"שוב מדברים על השמדת העם היהודי... למה?" חרה אפה. "האם לא הספיקה אותה שואה איומה, רק לפני עשרים ושבע שנים? מה השנאה הנוראה הזאת המניעה אנשים מתורבטים-לכאורה לרדיפת יהודים?" רק אחרי שהכירה את נאן, מצילתה מטביעה במי הנחל הקפואים, התוודעה לעומק האסון שפגש את בני העם היהודי כאן באירופה, לא הרחק מארצה.

ונאן – מה יהיה אֶתה שם, במדינה העומדת להשמדה? אולי זוהי ההזדמנות להחזיר לה כגמולה, ולהצילה מגורל מר המצפה לה ולילדיה?

”קלוד”, היא קראה בקול מבוהל לעבר בעלה שנכנס אותו רגע בשערי הלובי, ”קלוד, השמעת כבר על החדשות מהמזרח התיכון?”